

میرزا فتحعلی اخوند اوف

یوزایللاک یویله سی (یوم عالی سی) مناسبتیله

یاز لمش

خیالات

بر مجلس ده

مصنفی : عبدالرحیم بک حقویردوف.

نشویات بزادان اور روچ اوف

Мирза Фатали Ахундовъ

ФАНТАЗІЯ

въ 1 дѣйствіи Сочиненіе

Абдурагимъ-бека Ахвердова

По случаю столѣтнаго юбилея со дня рожденія
11-го мусульманскаго драматурга.

Мирза Фатали Ахундова,

изданіе зр. срумжевыхъ.

Электро-типог. Бр. Оруджевыхъ, Баку.

Цѣна 20 коп.

Цѣна 20 коп.

میرزا فتحعلی (اکلشوب یازی ایستونگ دالنده ، داخل اوئور کتاب پایلیان شخصه) .

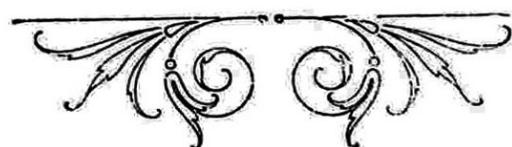
ها ! نه خبر ایله کلد ؟ کتابلر ئەنە مو سنى
پایلیا باد ئەنمى ؟
کتاب پایلیان — نه عرض ایدوم ؟ ایله پایلا دوم كە پایلاماسا
ایدیم اوندان ياخشى اولاردى .
میرزا فتحعلی — نېچە ؟

کتاب پایلیان — بر مسلمان کتابە ياخون دوشىدى ؛ هەركە
ویردىم ، دىدى . . . . .
میرزا فتحعلی — نە دىدى ؟

کتاب پایلیان — دىھ يېلمىورم ، قورخورام اوقاتڭىزتۇخ اولا .
میرزا فتحعلی — سەن دىممىش دە من او زىم آڭلىورام ؛
دېيوب لر : آت اويانە بو كافر ئەنە ؟ يېلە درمى ؟
کتاب پایلنان — بلى ! دېيورلر کتاب او خوماق ایستە سك
اوقدر لازمه لو کتاب لر وار كە اوستىنى توز باسە باسە قالوب

اشخاص

- میرزا فتحعلی آخوندوف . .
- زشيد اوئنگ اوغلى . .
- کتاب پایلیان شخص . .
- حاتم خان آغا ملکە دار قره باغلو . .
- حاجى قارا سودا كر . .
- درويش مستعلى شاه جادو كر مشهور . .
- ملا ابراهيم خليل كىما كر . .
- نو كە میرزا فتحعلی ئەنگ ايويندە . .
- احوالات كىچور تقليسىدە میرزا فتحعلی ئەنگ ايويندە . .

که بى ملانڭ تحرىكىنە كورە كلوب مندىن كتابلىرى آلوپ آپاروب او دليوبلار و برقدرنى دە بىرى بىر مىنات دان ارمىنى لە ساتوبلار . حىف او لىسون سىزىڭ بىرىلە زەختىڭ سەيىڭز . مېرىزا فتحىلى - عىبى يو خدور . آگلىانە نصىحت اىتىمك عقلسىز كە دلات ايدر ، نصىحتى عوامە ، قانمىيانە ايدر لى عوام اول سىڭ نصىحتىڭ آڭلامىيا جاق . سكاا ذىت ايدەجك فەخش ويرەجك ، هاموسنە متتحمل او لمالۇ . بىزدىن قاباق دە كىشى لە كلوب لەر و سەھىت يو لىندە چالشوبىدر لەر ، اونلارى نە مصىيت لە دوچار ايدوبلە: او لىدور و بولىر، او دە آ توپلار ، كتابلىرىنى منم كتابلىرىم كىيمى او دليوبلار . ايللەر كىچىپ زمانە لە دولانوب ، او شخىصلارڭ اكدىگلىرى تىخلىرى بار ويروب ايندى اونلارڭ قېرىلىرى زىارت گاه او لو بىدورلار ، وقت اولار منم دە تىخىلمى بار ويرى. من بلكە او گونارى گوردىم اما او غلۇم نوھارىم دە گورسەل بىكا حساب در : جماعاتڭ عواملقانە باخما ، من سېدىكىم تىخ قابىل توپراقە سېلوب من سەھىت

بو شقاقلار دە : او توروب هەر قارە وللىنى او خوشاق كرك آ دمىزى دلى قوياق . حتى بىبك وارىيدى، دىدىي: «من مىز زافتحىلى نى ياخشى تانىورام ، او زىلەدە قدىم دن آ شنالغىم وار او گى دىگلن كە او بىر عقللو آ دە سا يلور ، عىب د كىمى كە بىلە جەنگىياتە قىمنى صرف ايدوب او زىنلى عالم اىچىننە رسواى ايدور » بىحالدە بى حاجى يوزىنلى جماعاتە دوتوب دىدىي: « جماعت ، قاچوڭ بى كتابىردىن ؟ اكىر بونلار منفتلى كتابلى او لىسە ايدى ، جماعتە مفتە پايلا ما زىيدىلر ؟ يقىن مىز زافتحىلى نىجە كە او زى لا مۇ ھەب او لوب آ للەڭ يولىدان چىخوب ايلە دە اىستىور جماعتى لامذهب اىتسون .» خلاصە بىنقر كتابلەر ياخون دوشىدى .

مېرىزا فتحىلى - پس كتابلىر نىجە او لدى ؟
كتابلىر پايدىنان - صباحى كونى جماعت كتابلىرى او سىتە بىر حالت
ايلە تو كىدى كە او زىم دە تعجب اىتىدىم ، دىدىم آ يابى كىچە دە بو تغىير بونلار دە هارا دان عماھ كىدى ؟ صوڭىرا اىشتىدىم

گلهجکنو و خوشبخت گونلارينه خاطر جمعم و بو خياليله ده او ليب گيده جكم .

هر بر قارانلو قىڭ آخرى يىشقى در . و منم مەلىقىدە يقنىم در كە ئىلمىت ابدى ايچىنده دىگل . او نىڭدە برايسقلو گونلارى وار ؛ او وعده اوزبا بالارىنىڭ عمل لىرىندىن خجالات چكوب خير خواهلى ايلە بىدوه اهلرىنى البته تانىجا قالار . آ دزو ايدىدىم كە منم تىك تكفىر او نىلارىڭ قدرى چوخ اولايدى ، بلكە ملتىڭ ايشقللى گۈنى تىز گىلىدى . (كتاب پايليانه) زىمت چكوبىسن، يورولوبىسن ؟ گىت راحت اول .

كتاب پايليان - ميرزا ! منم زىمتلىرم سىزىڭ زىمتلىرىڭنىڭ يوزدن برى اولا يىامز ، مەلىقىدە يولنده زىمت چكىمك ييوك راحتالىك دىگلى ؟

ميرزا فتحىلى - كاش هامو يىلە آكلىيادى ! نە اولاردى بىزىم ده سائىر ملتلىرىنىڭ هەر شەردە اوچ دورت قانان او خومش آ دەملرى يەز اولايدى ، كە عوامە تربىيە و يەروب ترقى يولارى

گوسترىدىيلر ؟ بو ايامده شهر جماعتىڭ اميد كاھلى ئاخوندلار و حاجى لاردە . كىندى اهالى سىڭ اميد كاھى بىگلەر در .
يونلارىڭ ھېچ بىرىسى ملت اىچون چالشمىور، ھاموسى او زىجلەرى اىچون زىمت چكىرلار . او تانيمىورلار ، حىدا اىلمىورلار دىندورنى دە بر مثل دە چكىرلار ، دىيمىورلار : « اىيل اىچون آ غليان گوز سىز قالار » ؛ ھېچ كىس او نىلارا دىيمىور كە : « آ غليوڭ ئايلى ئايلى ئايلى ئايچون ، آ غليوڭ مەلتىم ئايچون ، ۋويوڭ گوزلىرىڭنىڭ كور او لسونى . او قدر آ غليوڭ جانىڭز چىخونجە و بىلۇڭ كە سىزىڭ مات يولنده كوراولان گوزلىرىڭز . آ غلام ميان گوزلى ئاموسىنى دە ياخشىدەر ! .. نامىرلار ! نامىرلار ! گوزلى ئىكىن كورلار ! دىرى-ئى ئىكىن او لمىشلر ! (كتاب پايليانه) گىت راحت اول !

(كتاب پايليان گىدور . رشىد او نېش ياشىنده او شاق دنگى قاچمىش داخل او لور) .
ميرزا فتحىلى - (رشىدە) بالا . رىنكى ئىه قاچوب ؟

رشید — آتا ! يولا چىخورام جماعتمنى راحت قوييمىد اشقۇلايە گىدوب گونجە ايىكى مىين پىسپىس سوزلار دىيورلار دىيورلار كە بو ميرزا فتحعلى نىڭ اوغلى در ؟ بۇنىڭ آتاسى بوتون مسلمانلارڭ كشى لرىنى عورتىنى هجو ايدوب اونىڭ ايوينى داغىدوب اوزىتى ده اولدورە جىكۈك براوشاقدا دالىمجه بر داش آتدى دگە يىدى او لمىشىدىم يخشى كە دگىدى . آتا بلـكـه گىدىيار بىزى قردىلار .

ميرزا فتحعلى — قورخما ! بالا ، هېچ كى بىزى اولدورە . بىلمىز سنىڭ آتاك جماعته حق يولى گوستور ؟ بىو يوب تولارىح دە دۆرسن كە حق دانوشان لاره نە اذىت لر ايدوبلار ؛ نە عىبىوار قوى بىزە دە اذىت اىتسونلار ، بىر وقت او لار بويىمان دانشان آدملىڭ اولادى منم زىتمىلىمه قىمت وىردىلر كە آنایىڭ ياننە نەھار كىي ايلە .

(رشيد گىدور)

نوڭ (داخل اولور)

آقا ! حاتم خان آغا بودر چوخ حرصلو گلور .
ميرزا فتحعلى — قوى گلسون (نوڭ چىخور) .
حاتم خان آغا (داخل اولور) .

چوخ ساق اول ميرزا ؛ چوخ ساق اول ! بىز ھمىشە فخر ايدىدىك كە مسلماندان دە بىرقىرچىخوب در كە بومىنچىبەچاتوب سردارە دلمائىچ اولوپ . سنده بىلە ؟ آكشى سنىڭ آتاك بىر مؤمن، مقدس ملا ايدى ، هېچ سەن او تانمۇرسن آتابابا يائىچى يولىنى ايتىردىن ؟

ميرزا فتحعلى — قىشمە حاتم خان آغا ! بىرچە اگلىش گوروم نە دىيوردىن ؟

حاتم خان آغا . اگلىشىمە جىڭم . گىدورم ، لىلە بىر نىچە سوز دىيملويم سڭا .

ميرزا فتحعلى — بويور گورك نە دىيە جىڭسىن ؟
حاتم خان آغا . جمیع عالم بىلور كە سەن مسلمانلاردىن او زاق بىر آدم سەن : اوروج بىلمىسىن، نماز بىلمىز سەن، او زىيىت دە

دوس قاعده سیله دولانورسن، بوسنگ اوز ایشان در او زیک
بیلرسن والله گه ده قیامتده او زیک جواب ویرسن؛ برجه دی
گوروم سائر حماعتن نه ایستیورسن؟ سن سزده ایله جماعت
الله یولنی ایتروب؛ ایله برق منم او زیم؛ بر نفر چور چوب
یغان کافر فرنگی نیچه وقت ایومده ساخلامشم، ایویم ایشگم
او اوب مردار قاب قاجاغم هاموسی سگدم داهی بوندان
آرتوق مندن نه ایستیورسن؟ یوخسه خواهش ایدورسن
که بو آغ سقال وقتمنه عورتک باشندن یا یلو قنی آوم
بوداخوم کوچه لره؟ و یاقولنی قولمه کچوروب آپاروم
او مجتهد باعی در نه داغلمش در، اوراده او گا روسک
چاینی، قهوه سنی ایچوردیم؟ و یابو سمنده قرداشم او غلی
شهمه باشم تو کنی او زادوب ایکی یانه داییوم؟ زحمت
چکمه، میرزا! زحمت چکمه! من هیچ وقت آیاقمه چکمه
کیوب کوچه لرک پاچقنى ایویمه گتور مرم، هیچ وقت حنادن،
دنک دن ال چکمرم، یوزسنگ تک میرزا فتحعلی گله: من بو

گوزل اللرمی قویوب قاشقه چورک یمرم؛ من دلی د گلم
دورت آغاجی بربینه جالیوب آدنی کرسی قویوب،
محرم بگلک قرقیسی تک اوستنه قونام. عیب در عزیزم او زیک
گنه دیبورم هرنه بیلورسن ایله، داهی مسلمانلارلئ عمللرنه
توخونمه؛ بونگ آخري خیر نتیجه ویرمز. آ خردہ رسواي
جهان اولا رسان.

میرزا فتحعلی — حاتم خان آغا! من المه قلم آلاندا
رسواي جهان او لماغی تکفیری، فحشی، حتی او لومی قبول
ایتمش. هرنه دیه جکسن دی، هاموسی قبول در و نه سبده ده
قبول ایتمش اونی سن آکلامازسن آنجق بر وقت اولاد،
سنک او غلک و نوهک آکلا. سن بکا سویورسن، اما سنک
او غلک و نوهک بکا رحمت او خیاجا لار یقین بیل.

حاتم خان آغا — منم او غلوم؟ منم نوهم! سهو ایتمه! منم
او غلوم منم بیلیم دن عمله گلوب، منم او غلوم کدا فرزندان
دو غلیمی بدر! (غیضلو) اگر منم او غلوم من دو تدیقم یولدان

بر قدم کناره قویا ، بکا الله لعنت ایتسون اگر او کا نفرین
ایدوب اونى اوغلقىدان چخارتماسام . ایله اوغلى الله گرك
قیامته دو گوز صفتىدە گتورسون . هله بونلار هاموسى
بر کناره ؟ سەن منم او زىمى مسخرە يە قويوبسن، بوھىچ، بو عورت
او شاقىلە نە ايشك وار ؟ سەن او زىك هەچند مسلمانلۇقدان
کار بر آدم سەن اما گە نەقدر او لىسىنىڭ قانڭ مسلمان
قانىدى ؟ ھىچ سکا مسلمانىڭ عصىتىنە تو خونماق ياراشارمى ؟
قرداش نىھە منم عورتىك قزمك آدنى جماعت يىلسون ؟
عىب او لىسون سنك اىچۈن چوخ عىب او لىسون !

میرزا فتحعلی — حقلەك وار حاتىم خان آغا، سنك دە و جمیع
سکا او خشىيانلارڭىدە حقلرى وار . . من سىنەمى سىزك ناسزا
سوزلەرىڭىزە سپر ايلەشم .

حاتىم خان آغا بونلار هاموسى ھىچ بىشى دىگل مىگر اينكە
عداوت، البت دە گدا اوغلى گاوب بى منصب صاحبى اولاندا
بىزىم تىك نجىب بكارى بىكىنمز، عىبى يو خدرە مندە گىدەرم،

جميع قرا باغانڭ بىكارىنى يقارام بىرىرە، دىيەرم: «آى بىگل بى
نفر شىكىلى ملاسىنىڭ اوغلى گيدوب او تورۇپ تفلىىسە ھامى
بىز بىگلرە ساتاشماش يرقۇيمادى ؟ او زىمىزى مسخرە ايدوب،
عورت او شاقىرمىزى مسخرە ايدوب، دولاناجامزە ساتاشور،
دىنمزە مذهبىزە ال آتور، گرائى بو..... استغفارالله، گەنە آغزىمە
گلنى دىمېشىدىم... گرك اونك آغزى يومولسون» اوندە گورر
سەن باشڭا نە او يۈن آچارلار (آياغە دورۇر) چىڭىڭىلا بىر قاتە
با غلىوبىن ایله يىلورسەن كە ھىچ كىشكىساڭ ئىچانماز؟ سەندن
سەردارك خود او زىنە ایله بىر محكىم دانوس ويردىرىم كە سەنى
بر باش سىيرە ايتورسۇنلر (گىدە گىدە) بىز بىگلرە ئىنك ضربىنى
سەينارساڭ صو گۈرا ساكت اولا رسان!

میرزا فتحعلی گىت، گىت صاحب اختيارسەن (چاغورۇ) آى
گىدە، آغانىڭ باشماقلارىنى جفت ايدك (حاتىم خان آغا گيدور).
میرزا فتحعلى قايدوب او زىنى كىرسىنىڭ اوستە يىخوب اىكى
اللى ایله باشىنى دوتوب دىرسىك لەينى بىرڭ اىستولە چىپور.)

نوکر (داخل اولور) آغا بر کیشی گلوب ، سزی گور
مک ایسته یور، دیبور آغچه بدیعدن گلمشم، آدیمده حاجی قارادر .
میرزا فتحعلی چاغر گلسون ایچری (نوکر چیخور)

حاجی قارا (داخل اولور) سلام علیکم!

میرزا فتحعلی ای علیک السلام حاجی، بیور گوره ک سنده نه
خبر وار یقین منمه دالاشماگه گلوبسن، بیله درمی؟
حاجی قارا نه بیور ورسن ، میرزا، منیم نه حدیم وار سنگله
dalasham اما سکا شکایتیم وار .
میرزا فتحعلی کیمدن؟

حاجی قارا سنک او زیگدن.

میرزا فتحعلی منیم او زیمن بکا شکایت؟

حاجی قارا بلی !

میرزا فتحعلی نیجه یعنی؟

حاجی قارا میرزا بزیم قدیم حق سلاممز وار و او زیمذه
حو خدانک مشتریسی ایک، نیجه دفعه گوب مندن مال آلو بسن

هیچ بردفعه سنی آلداتمیشم ؟ گیتدیگم بیته آند اولسون سکا
همیشه مالک آرشینینی او ز گه لردن یاریم پیک آشاغه ویر
میشم. آخر منیم تقصیرم نه در که سن منی بیله مسخره یه. قو
یورسن؟ پولی باتان من ، مالی دوتولان من، ایوی یخیلان
من... پس مسخره ده اولان من؟ نه ایلیوم آسکا قربان اولوم?
روس مالی آلورام سولقون چیخوره قزیل باش مالی آلورام
چوریک چیخوره مال گرک مشتری گیر اولسون، او در دکانی
دولدورمیشم، بر تفر مالک یوزینه ده باقمیور . گویا اولت دن
قریلانلرک سو خاسی دره. علاجم کسیلدی ، طمع زور ایلدی ،
دیدیم بو بکار ایله گیده رم تبریزه، بر قدر فرنک مالی گتوردم ،
با که ضرم چیخاه او ده بیله گیتدی؛ هم پوام ایمن گیتدی
هم او زیم رسوای او امدیم .

میرزا فتحعلی بیاورسن حاجی؟ سن بر عقلی باشینده کشی سن
او زک گور ورسن که خطالو یولا گیدنک باشنه نه بلالر گلور
او سببه منده سنک کیفیتگی کتابمده یازمشم که خلق او خو

یوب عبرت ایدوب حلال آلیش ویریشی قویوب حرامک
دانجه گیتمه سون .

حاجی قارا غلط ایلرم، توبه، توبه! قربانک اولوم، گیتديم
سقال گنورمکه بوغىده قویديم گلدىم؛ هر بگده يوز تومنىم
باتدى، مالم دوتولدى، او زيم آرازدن كيچنده يخىلديم سويه،
بر آز قالمشدى باتام او لم ايندى قالمشم آج الى قويىنده.
ميرزا، بر توقعم وار سندن: سن بريوك آدمسن، گور بر طور
ايده بيلرسنى كە منيم ماليمى او زيمە قايتارسونلر .

ميرزا فتحعلی باش اوسته سزك مورو منم ايله آشنادر اوڭا
يازارام سعى ايله سون سنك مالكىدە او زىگا قايتىسون و بىكلار
دى دە بر طور سنك پولىڭى آلوب ويرسون .

حاجی قارا او نده جانمى سڭا قربان ايدرم، الله سنى مسلمان
لرە چوق گورمه سون، الله او غلەڭى ساخلاسون! مرخص او اوم
ميرزا فتحعلی خوش گلداڭ حاجى، بىنېچە گوندن صوڭرە بر
بورايە گل .

حاجی قارا — باش اوسته جان اوسته (گيدور)
ميرزا فتحعلی — گىت گىت احتياجى اولماسا اول تكفار
ايىن سن اولا رسن .

در ويش مستعلى شاه (غضبناڭ داخل او لور)
ياهو ياحق! (نجاقنى يره ويرور) سن سن بزدرويش صنفى
مسخره ايىن ؟ سن سن جادوبه سحره شىڭ گتۈرن؟ سن سن
جميع اجنه طايىفه سنك منم اطاعتمىدە اولما غىن. انكار ايىن ؟
سن سن منم پاريسى داغتماغمە ايناميان؟

ميرزا فتحعلی — نه قىشقۇرۇر سن نه اىستىورىن ؟
مستعلى شاه — هيچ بىرىشى ! منم بورايە گلەكىن مىرادم
سکا اور قوتىمى ثبوت اىتىكىدر ؟ من سنك بو ايو يىڭى باشكا
اوچوردارام او وعده عقلەك باشكا گلرويانانارسن كە پاريسى
دە اوچورتمىش ! من بو ساعت ايلە بورادە بو او طاغەك
ايچىنده بىر دائەرە چىكوب اگەشىم او دائەرەدە باشلارام شاه
نغيرى چالماقە او ندا گورى سنكە نىجه سنك ايوىك تارمار

اولوب باشکه اوچار .

میرزا فتحعلی - صبر ایت آقا درویش صبر ایت ! من سنك بارگده سهو ايتميشم و کنابمدهده سندن يازماقمه پشيمان او لموشام، من بيلورم و اعتقادمده بوگادر، که نه قدر سيز درويشر و سيزك امثالكز وهم مسلككز دنيا يوزينده موجودسکز، به اينکه منم ايوييم، جمیع اسلام عالمي پایمالدر. دوغرو دیورسن ! هله لیکده سيزك قوتکز، چوخ بیوکدر و ثبوتهده احتیاج يو خدر، توقع ايد يورم بورادن گیده سن و منی عفو ايده سن .

مستعلی شاه - بیله که يالواراجاق ، بس نه ايچون هر هد يانی يازورسان ! بوندان صو گره آدامکی تانی .

میرزا فتحعلی (چاغرور)

آى گده (نوکر داخل او لور) درویش يولا سال گيدسون .

نوگر -- بابا درویش بیور .

مستعلی شاه (میرزا فتحعلی يه)

عملگدن پشيمان او لماسيدگ ، گورردىك گونكى (گيدور)

نوکر (درويشى يولا سالوب قاييدور)

آقا ! کيميا گر ملا ابراهيم خليل چوخلو آدم ايله گلوب ايستيور زور ايله ايچرى گيرسون ! نه يدورورسن ?

میرزا فتحعلی - بوراخ ايچرى (نوکر چىخور)

ملا ابراهيم خليل (داخل او لور)

په ، په ، په ! ياخشى ايگيتک آدينى ايشيت يوزينى گورمه ، بو صفتده آدمدن مگر آندن آرتق عمل باش ويره جك ؟ برشخصك که صفتينده اصلا مسلماناق نشانهسى او لميا او ندان نه گوزلمك او لار ؟

میرزا فتحعلی - سوز گى بیور ! دیباچه لازم دكل .

ملا ابراهيم خليل - بر دى گوروم سنك الله دن ، ديندن ، ايماندن ، مسلمانقدن خبر گ وارمى ؟

میرزا فتحعلی -- توقع ايد يورم مختصر ايده سن .

ملا ابراهيم خليل - بو يور كورك سن نه حق ايله علم کيميانى

دا گوب ، بیز کیمیا کرلری مسخره ایدیورسن . برعلم که حضرت سليمان عليه السلامدن قالا اونى داڭماقى اوilar ؟ مگر سن خواجه نصیر طوسینى علم کیمیاده اجتهادیتوردىگنى و باشماقچىنىڭ چرمكىسىنى قىزل ايتدىگنى او خوميوبسن ؟ و يا اينكە سن شيخ بهائىنى داڭلاجاقسن ! يا مير دامادى انكار ايدەجىكسن ؟ حكيم فندرسىقى دنمى خبرك يو خدر ؟ يا رساله جابر انسارىنى او خوميوبسن ؟ بونلار كېچىندىن صوڭره مگر مىڭا بو تفلىىسىدۇن ويرىلن کیمیا كىرىڭ شھادتنامە سىينىدىن خبرك يو خدر ؟ كىم دىيەپىلر كە نىچە شاهدك ياندە اكليس ارمنى لرىنىڭ كاوب مندىنىڭ لىپەن ئەنلىپەن خالص كموش آپاردىقلارى يالاندر ؟ بونلارى كىتۈرۈب مسخره ايدىنچە ، نه او لاردىكە او ز همشەرىك شيخ صلاحى چاغرۇب سوروشىدك كە او ز كوزىلە كوردىگنى سىڭا سوپىلەيە ايدى ؟ سن پىغمەر لىدىن قالان علمى داڭورسن ، او ڭا كورەسەن لايق تکفیر سن ! بودر قاپودە مېنلار جە آداملار حاضىدرلار ، اكىر چىخوب

اونلارك كوزىنىڭ قباڭنده توبه ايلمەسەن من سنى تکفیر ايلە جىكم و بىل كلن ، كە اوندان صوڭره دنيادە تىڭ فالاجاقسن ؛ بىنفر سىڭا سلام ويرمەجك . بىنفر سىنىڭ خىر ، شر كىدا كلمىيە جك و اولندهدە بىر ملا سىنىڭ نماز كىي قىلىمياجق . ميرزا فتحعلى - آقا ! سن كىمى آلداتماق اىستىورسن ؟ سن كىت خاچماز داعلاريندا نخو بىكلىنى آلدات پولالارينى آل . كىميا ندر ؟ من علم كىميا يە قائىم ، نه اينكە داشڭ دونوب قىزلى اولماغىئە . كىت نه ايدەجىكسن ايت (بىر دىستە استول اوستىينىدىن كااغذ كوتورور) بودر باخ : كىنجە دن تکفیر ، نخودان - تفرىن ، قاراباگدىن - دانوس ، با كودن - تلعىن ، شىرواندىن - هجو، دربىندۇ فەخش ! گىت سىنە تکفیر ايت ، قبولمەر .

ملا ابراهىم خليل - كورىسىن آخريڭى ، كورىسىن (چىخور چولدىن سىسى كلور : « جماعت ! بىلەك و آكاھ اولك كە ميرزا فتحعلى او ز كافرلىكىنى اقرار ايتدى ») .

چو لدن سسلر !

کافر در ، کافردر ، کافردر ..... !

رشید (قور خمش داخل اولور) .

آتا ! بوجماعت نیه کویلشیر ، یوخسە بزى اولدورە جىكلەر .
میرزا فتحعلی — قورخما بالا ، هېچ کس بزى اولدورمز
(اوز اوزىنه) ھامو مندن يوز دوندوروب وبو گادە سبب
منم حق يازماقىم ، حق دانشماقىم و جماعتك عىينى آ چىق
يوزىنه دىمگىدر . حق آ جى ايسەدە ، ميوھسى شىرىن اولار !
بلى ايندى من تكم و بو تك لە كىيمەدە فخر ايدورم .
نوڭر (داخل اولوب تىلغراف كتۇرۇر).

آقا ! با كودن گلوب .

میرزا فتحعلی — (آ چوب او خويور) .

« بو ساعت بورادە قاوباتى ذالنده ريانى مكتىپىنىڭشا كىرىد
لرى اشترا كىلە سىزك « مرد خسىس » آ دلو قومىدیا گۈز
اوياندى . مكتب شا كىرىد لرى نجف وزيروف و عسکر

آدى كوزلوف او زوظيفەلرینى لا يقىنجه ايقايتدىيار جمع اولان
اشخاصڭ تو قعينە كورە بو تلغرافى سىزە كوندوروب ، سىزك
تصنيفاتڭزك اول صحنة تماشايە قدم قويماقىنى يور كەن تېرىك
ايدورم . حسن بات ملېيك او ف (رشیدە) ايشتىد گەمى او غلوم ؟
داھى منم غمم يو خدر . چوخ شىكرا اولسون آ لىلەمە كە اكدىگىم
تىخ اوزساغلىقىمدا بار ويردى . دىنادە چوخ ياشاماقاھ اميدىم
يو خىدى چونكە برياندان قو جالق ، برياندان ئىلمەت اىچىننە قالعش
جماعتىڭ دردى منى الدن سالوب . اما بو تلفرام منم
عمرىمى او زايل آرتوردى شىكرا اولسون آ لىلەمە .

پو ۵

بوكتابىچەلەك جاپ اختىارى ھېمىشەلەك او روچ او ف برادرلرینە مخصوصىدر
Настоящая пьеса подъ заглавием „Мирза-Фатали“
разрѣшена Намѣстникомъ его Императорскаго вели-
чества на Кавказѣ для представлѣнія на сценахъ края
(Отзывъ канцелярии за № 23425) 11 Ноября 1911 года,
гор. Тифлисъ.

За И. д. Предсѣдатель Комитета Гроздовъ
Секретарь (Подпись).

میرزا فاتحلى آخوند اوغ

نشریات براذران اوروج اوغ

مطبعه ايلقىرىق براذران اوروج اوغ باكو ۱۹۱۱

